

Ronnie Wood is een Brits gitarist, vooral bekend van The Faces en The Rolling Stones, maar hij bracht ook soloalbums uit, hield er een eigen radioshow op na, en bewaamde zich in de schilderkunst. Zijn schilderijen ontstonden vaak uit pure noodzaak: ze brachten het nodige geld bijeen om schuldeisers af te betalen. Een van die schilderijen van Ronnie Wood trekt de aandacht. Het is een bevreemdende prent die tegelijk iets zegt over de zoektocht van de performer en over de uitdaging die elke mens kent: harmonie vinden. **Thomas Quartier osb** bekeek het schilderij aandachtig en ontdekte er zowaar een monastiek programma in.

Onstuimige harmonie

Gitaar en paard in rockende balans

Monniken proberen hun onstuimige neigingen in toom te houden om daardoor een grotere harmonie in hun zang te brengen. Bij het zingen in de koorbanken schijnt geen plek te zijn voor passie. Sint Benedictus schrijft in zijn Regel dat je bij het psalmzingen zo moet staan dat “stem en gedachten in harmonie zijn met elkaar” (RB 19,7).

Maar klopt het dat die harmonie je impulsieve muzikale neigingen tenietdoet? Allicht, want die neigingen horen voor eerder op een podium thuis, waar rockmuziek gespeeld wordt. Niet voor niets hebben sommige rockmuzikanten al vanaf de jaren zestig van de twintigste eeuw het diabolische proberen uit te beelden. Denk aan The Rolling Stones die erotische connotaties en wilde performances niet schuwden. De tegenstelling met een monnik zou niet groter kunnen zijn. De monastieke setting staat voor een rustige klank en vreedzame harmonie, de rockmuziek voor een onstuimige uitbarsting met een agressieve uitstraling vol tegenstellingen. Toch kampen alle zangers en instrumentalisten met dezelfde zoektocht naar harmonie, en zijn ze ook allen afhankelijk van hun passie die de drijfveer voor elke muzikale expressie vormt, in het koor net zoals in de band.

Er zijn dan ook artistieke expressies die deze tegenstelling nuanceren, soms uit onverwachte hoek en op verrassende wijze. Een van de gitaristen van The Rolling Stones, RONNIE WOOD, geboren in 1947 in Londen, is naast zijn muzikale activiteit ook een gerenommeerd schilder met internationale tentoonstellingen op zijn naam. In 2020 maakte hij twee bizarre schilderijen met de

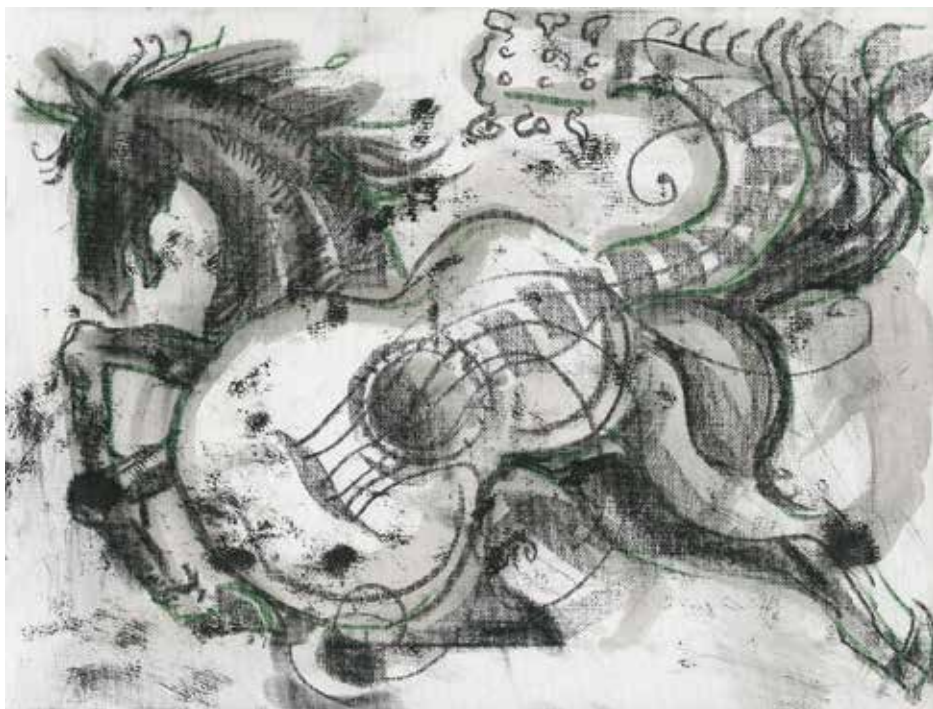
Ronnie Wood:
twee passies.

titel *Guitar & Horse Study*, waarop een paard en een gitaar één figuur vormen. Gitaar en paard lopen niet alleen in elkaar over, ze vormen ook elkaars corpus. Het een zou zonder het andere niet kunnen bestaan. Het gaat hier om twee objecten die in de schilderijen van Wood vaak voorkomen, maar nooit eerder met elkaar versmolten. De twee schilderijen verschillen lichtjes qua donkerte, en de ene keer is de staart van het paard natuurlijk, de andere keer is het de hals van de gitaar. Beide keren zijn de twee objecten één: in onstuimige harmonie.

De muziek, een belangrijk creatief deel van het leven van de artiest, vloeit voort uit zijn passie – de oerkracht die in zijn generatie tot motor van het leven op de snelweg van de popcultuur werd. Dat had soms ook gevaarlijke, akelige kanten, en Wood is zich daar vandaag wel degelijk van bewust. Toch zegt hij in de documentaire *Somebody up there likes me* uit 2020, nergens spijt van te hebben. Die ambivalentie beeldt hij uit in *Guitar & Horse Study*. Gitaar en paard lijken beide een tegengestelde kant uit te wijzen. Het paard rent naar links, de gitaar wijst naar rechts. Verscheuren ze de mens die het niet volhoudt in de spanning te staan tussen onstuimigheid en creativiteit? Toch niet. In het schilderij vormen ze een harmonisch wezen dat voorbij de tegenstelling echt een kunstobject wordt. Wood ziet zijn hele leven als een geschenk dat alle spanningen heeft overwonnen.

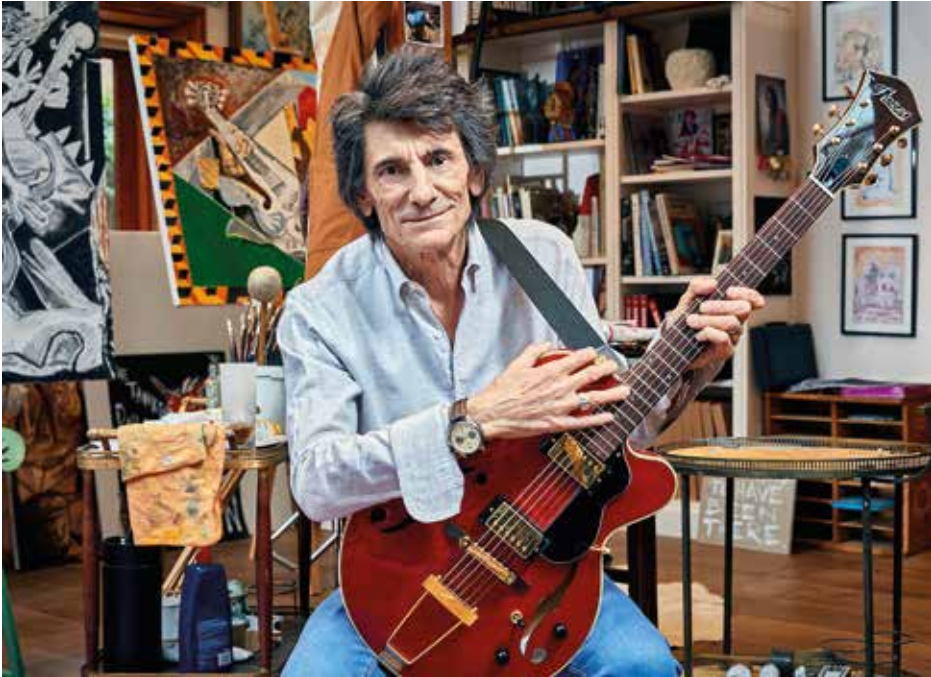
Het schilderij spreekt van een felle bewogenheid, maar het is toch niet minder harmonisch dan menige klassieke uitbeelding van de mens in het spanningsveld van de verschillende delen van zijn wezen. Natuurlijk is de muziek van de Rolling Stones iets heel anders dan een serene monnikenzang. Toch loont het de moeite om aan de hand van het schilderij na te denken over de verhouding tussen de onstuimige krachten in de mens en de muzikale uitdrukkingvorm die deze juist niet uitsluit maar tot een schoon en verheven geheel maakt. Wat voor RONNIE WOOD de gitaar is, kan voor een monnik zijn stem zijn. Wellicht zijn er ook monniken die gitaar spelen, en rockmusici die meditatief zingen – de vraag blijft echter dezelfde.

Ronnie Wood, *Guitar & Horse Study*, s.d.

Bestaat er een manier om lichaam en gedachten in harmonie te brengen, zoals Benedictus dat vraagt van zijn monniken? Bestaat er een *modus vivendi* die recht doet aan het lichaam met al zijn neigingen én aan de verheven zoektocht naar het goddelijke dat op geen enkele manier zo goed benaderd wordt dan in muziek? De indruk die bij het bekijken van het schilderij ontstaat, is dat de onstuimige harmonie die onze gedreven passie (paard) en onze muzikale inspiratie (gitaar) laat samenvloeien, niet alleen een mogelijkheid maar zelfs een noodzaak is, in het koor zowel als in de band. Ze ontstaat bij het zingen, spelen en dansen – “voor het aanschijn van de Godheid en zijn engelen” (RB 19,6).

Vaak werd het verhevene in de geschiedenis los gezien van het lichaam. Een bekend voorbeeld is het antieke beeld van de ziel die op een wagen rijdt, getrokken door twee paarden. Het ene paard is volgzzaam, het andere stout. Wanneer de ziel het stoute paard teveel ruimte geeft, dreigt ze neer te vallen op aarde en de hemelse heerlijkheid kwijt te raken – zo lezen we in de *Phaedrus*, een dialoog door Plato uit de 4de eeuw voor Christus. Je moet ervoor zorgen dat de ‘lage delen’ van de menselijke natuur, de begeerten, de ‘hogere delen’ niet verhinderen om op te stijgen. Houd het onstuimige paard in toom, anders trekt het je omlaag. Het goede paard heeft dan de krachtigere vleugels: het kan zijn driften overwinnen.

Ronnie Wood met gitaar in zijn schildersatelier.

Dit beeld heeft vaak tot een dualistische opvatting geleid. Alsof de harmonie binnen de menselijke zoektocht alleen maar bereikt kan worden als je het al te wild galopperende paard afremt. Het zou eigenlijk beter zijn als dat paard er niet was, dat zou de race gemakkelijker maken. Wellicht heeft dit dualisme er ook toe geleid dat velen een bewondering koesterden voor monniken die – zo lijkt het althans – in hun koorbanken het bewijs leveren dat ze hun passies overwonnen hebben. Anderen fronsen hun wenkbrauwen, vol medelijden en onbegrip.

De dualistische duiding roept vragen op. Betekent het niet een verminking van de mens die toch ook onstuimige krachten heeft ontvangen, als hij deze probeert uit te bannen? Zouden die monniken werkelijk geen driften kennen? Velen zullen tegenwoordig niet meer akkoord gaan met het idee dat onstuimige begeerten slecht zijn. Ze menen immers dat die driften bij het leven horen, ze brengen er muziek in. Dat maakt de combinatie van gitaar en paard opnieuw interessant. De enige manier om als mens met alles wat je in je hebt harmonie te bereiken, is je ‘gitaar’ te vinden en een creatieve uitdrukkingvorm te ontdekken die je driften niet smoort maar heiligt en tot iets verhevens maakt. En dat kan op veel verschillende manieren, met eigen kleuren en geuren. Zouden de leden van de band echt alleen maar als dieren hun spontane impulsen volgen en geen hogere dimensies kunnen bereiken? Hun muziek heeft toch ook iets verheffends? Echte kunst gaat het dualisme voorbij.

Muziek kan een hemelse realiteit zijn, en het is daarom ook geen toeval dat Benedictus juist het zingen in de focus plaatst als het om de harmonie van lichaam en gedachten gaat. Let wel, de monnikenvader zegt niet dat je je lichaam moet uitschakelen. Zonder lichaam, met alles erop en eraan, geen muziek. Ook dat beseften de wijzen al in de oudheid – in de vorm van een ‘gitaar’. Hermes speelt op een lier: een schildpad die hij met dierenhuid bespande, zodat er een klankkast ontstond. Ook de god Amor bespeelt een lier. De betoverende klanken roepen de liefde wakker. Ze maken dat de passie van de mens een betoverend effect krijgt. Wie zou niet de liefde in al haar vormen als iets verhevens beschouwen, inclusief haar onstuimige kanten? In de levenskunst ontstaan onstuimige vormen van liefde die niet destructief maar ook niet levensvijandig zijn. Artiesten beelden dat ieder op hun wijze uit – en ze inspireren daardoor iedereen, monniken, rockgitaristen en andere zangers.

RONNIE WOOD begint zijn in 2007 verschenen autobiografie met een door hem gemaakte tekening. Zijn ouders waren ‘waterzigeuners’ die op vrachtschepen leefden. Toen ze zich in het kleine Britse dorp Yiewsley settelden, werden de kinderen geboren. Hij kan deze overgang uitbeelden door te schilderen. De overgang van het bewogen deel van het leven naar rust en harmonie heeft hem zijn leven lang begeleidt, maar soms ook door drugs en alcohol aan de rand van de afgrond gebracht. Maar door altijd te blijven uitbeelden, was hij steeds meer in staat om zijn zoektocht naar onstuimige harmonie met anderen te delen.

Vandaag is hij, zo zegt de artiest, in balans, meer dan vroeger.¹ De combinatie van verschillende kunstvormen – muziek en schilderkunst in dit geval – heeft hem daarbij geholpen. Zijn hele leven door is er geen stap geweest die hij niet op een artistieke wijze heeft gezet, zijn kunstwerken zijn als een dagboek met ‘doorleefde momenten’, aldus Emmanuel Guigon, de directeur van het Picasso museum in Barcelona die met WOOD samenwerkte.² Een verheven moment is binnen dat dagboek die glimp van de eeuwigheid waarin paard en gitaar een onstuimige harmonie met elkaar vormen.

De harmonie van monniken in de koorbanken mag best ook onstuimig zijn. Misschien niet uiterlijke vorm, maar daarom niet minder in spirituele zin. En iedereen die denkt dat die monastieke harmonie voor wereldse mensen niet weggelegd is, zou zijn of haar eigen ‘gitaar-paard’ moeten schilderen. Wat zijn de contouren van dat ‘gitaar-paard’, en wat betekenen de verschillende elementen in je persoonlijke leven? Mogen ze steeds energie genereren en in stilte een onstuimige harmonie vormen!

Eindnoten

¹ Ronnie Wood, *Ronnie, The Autobiography*, Pan Macmillan, London, 2007.

² *Ronnie Wood – Artist*, Thames & Hudson, London, 2017.